

VARNINGSSYSTEM. Hanhunden Matjulu, 4 år, är en av viltvårdaren Bruce Leslies följeslagare i Krugerparken, Sydafrikas största nationalpark. Och han har sin hund att tacka för att han är vid liv. När Bruce för inte så länge sedan blev attackerad av en skadeskuten leopard varnade Matjulu i tid.

Bilder: ANDERS KRISTENSSON

Lejonhunden – livfull lekkamrat som kan rädda liv

Med hundarna framför sig och geväret laddat banar sig Bruce Leslie fram genom det torra, höga gräset. Stigen slingrar sig fram över savannen. Det går mot höst i Sydafrika och savannen skiftar i gult. Det är en fin dag med mild blå himmel och nästan pastellfärgat landskap.

Bruce Leslie är viltvårdare i Krugerparken i Sydafrika och arbetar tillsammans med sina två rhodesian ridgeback – riken Nala, 6 år och hånhund Matjulu, 4 år och född i Krugerparken.

Sydafrikas berömda lejonhundar används fortfarande för att spärra upp lejon, leoparder och andra rovdjur. Men i dag handlar det inte längre om blodiga storviltjakter.

Hundarna fungerar som ett tidigt varningssystem när vi stöter på farliga djur, särskilt när vi patrullerar till fots. De hjälper oss också när vi tar hand om skadade djur, som ofta kan vara farliga, berättar Bruce.

Vi följer med honom ut i bushen tillsammans med Nala och Matjulu. Innan vi lämnar bilen får vi stränga förhållningsorder. Vi måste hela tiden hålla oss i närheten av Bruce och lyda alla hans order. Han berättar att det finns gott om svarta mambor och spottkobror i gräset.

Nala och Matjulu springer runt och nosar och spanar hela tiden.

Hundarna älskar detta liv, säger Bruce. Plötsligt stannar Nala och vittrar. Bruce tecknar med handen att vi ska stanna och vara tysta. Nala tittar in i ett buskage men ridgen, hårkammen på hundens rygg, reser sig inte. Vi kan andas ut.

Troligen finns det elefanter lite längre bort, säger Bruce.

NÄR VI EFTER EN TIMMES VANDRING i bushen återvänder med bil till huset får hundarna springa bakom bilen för att stärka tassarna och få upp konditionen. Rhodesian ridgeback är en av världens snabbaste hundar på längre sträckor.

Bruce arbetar i Malenale-distriktet i södra delen av Krugerparken. Han har haft sin tjänst i nationalparken i nästan 20 år och bor i ett hus inne i parken tillsammans med sin fru Lynn och deras två barn Adam, 7 och Brendan, 3.

Både Nala och Matjulu är sällskapshundar samtidigt som de vaktar huset och hjälper Bruce i hans arbete.

De leker gärna med barnen och på natten sover de i huset, berättar Bruce.

Barnen älskar att leka och härja med dem. Som vakhundar är de mycket alerta. Så fort ett djur eller en människa närmar sig huset skäller de.

På dagarna håller sig hundarna till Bruce. När han sitter och jobbar på kontoret ligger de gärna under skrivbordet eller vid dörren. Som alla ridgebackar håller de sig för det mesta i närheten av sin ägare. Den ger sig gärna av och undersöker närområdet, men återvänder ganska snart. De är nyfikna och orädda.

SYDAFRIKAS NATIONALRAS och den hittills enda erkända hundrasen har sitt ursprung i södra Afrika. Vad många kanske inte känner inte till är att rasen i sitt hemland fortfarande gör skäl för sitt namn. Den moderna ridgebacken kan fortfarande jaga, valla och skydda samtidigt som den är en populär sällskapshund. Rasen avlades

"Skulle han inte ha varnat mig hade jag inte haft en chans. Nu hann jag få upp geväret när den rasande leoparden kastade sig över mig."

för att användas bland annat i jakt på lejon – och i Krugerparken och även i andra viltreservat i Sydafrika används lejonhundar fortfarande för att spärra lejon och leoparder.

När hunden känner vittring av lejon eller leopard reser sig ridgen, berättar Bruce. På så sätt varnar hunden sin förare, som ser att något farligt är på gång. Ridgen reser sig bara om det är ett lejon eller leopard i närheten, inte om det är exempelvis en hyena.

FÖR INTE SÅ LÄNGE SEDAN blev Bruce anfallen av en skadeskuten leopard. Tack vare Matjulu kom han undan med livet i behåll.

Skulle han inte ha varnat mig hade jag inte haft en chans. Nu hann jag få upp geväret när den rasande leoparden kastade sig över mig.

Många tidningar skrev om hans heroiska kamp mot djuret. Men själv ser han sig inte som en hjälte.

Det finns inget hjältemodigt i att göra sitt jobb, säger han. Jag är viltvårdare och gjorde det jag måste göra. Finns det någon hjälte i historien är det Matjulu som varnade mig.

Just den här dagen strax före jul var Bruce i trädgården och lekte med sina barn när en av arbetarna på gården kom springande och berättade att han sett en leopard ungefär 500 meter från huset.

– Vi hade fått flera liknande rapporter tidigare och jag insåg att jag måste ta itu med problemet. Leopardens beteende jag inga betänkligheter utan tog med honom – och naturligtvis mitt gevär.

När Bruce med Matjulu framför sig närmade sig området där leoparden hade observerats såg han spår i marken, men de var inte helt färskt. Leoparden måste ha lämnat området.

– Matjulu kände vittringen av djuret och vek av åt höger. Plötsligt stannade han samtidigt som nackhåret och ridgen reste sig på honom. Då insåg jag att leoparden befann sig alldeles i närheten. Jag hann precis få upp geväret innan jag skyttade leoparden bakom en buske, bara 50 meter framför mig.

LEJONSPÅR. I cementen utanför Bruce Leslies hus ges en påminnelse om de vilda djurens ständiga närvaro.

Som lejonhund visste jag att han var orädd och klokt och speciellt anpassad för bushen. Så även om han var oerfaren hyste jag inga betänkligheter utan tog med honom – och naturligtvis mitt gevär.

När Bruce med Matjulu framför sig närmade sig området där leoparden hade observerats såg han spår i marken, men de var inte helt färskt. Leoparden måste ha lämnat området.

– Matjulu kände vittringen av djuret och vek av åt höger. Plötsligt stannade han samtidigt som nackhåret och ridgen reste sig på honom. Då insåg jag att leoparden befann sig alldeles i närheten. Jag hann precis få upp geväret innan jag skyttade leoparden bakom en buske, bara 50 meter framför mig.

LEOPARDEN ANFÖLL utan förvarning. Bruce hann få iväg ett par skott men leoparden fortsatte bara rakt fram och kastade sig över honom och bet sig fast i ena handen. Bruce kastades till marken men lyckades samtidigt få loss handen.

– Jag förstod att jag var tvungen att komma på benen så snabbt som möjligt för att kunna skjuta innan leoparden anföll igen. Jag lyckades resa mig upp och sköt flera skott mot leopardens huvud innan han dog.

Leoparden var en fem år gammal hona och kraftigt undernärd. Det visade sig se-

nare att käken var skadad och att hon hade infekterade sår i nacken.

– Just såna skadade djur kan vara mycket farliga för människor, säger Bruce.

GENERELLT ÄR HUNDAR FÖRBJUDNA i Krugerparken – utom för viltvårdarna. Många viltvårdare har hundar som vaktar deras hus och följer med dem när de är ute i bushen. Den ras som de flesta föredrar är rhodesian ridgeback.

– Vi har startat en liten kennel i Krugerparken för att få fram bra hundar, berättar Bruce, som var en av initiativtagarna till kenneln när han jobbade i Vlakteplaas i de vilda norra delarna av parken. Kenneln har fått namnet "Shangoni".

DET STÖRSTA HOTET mot hundarna är inte de stora rovdjuren, utan ormar och krokodiler. Den moçambikiska spottkobran är mycket nervös och rellig av sig och är snabb till anfall. Under vårt besök i Krugerparken förlorade en av parkens hundar synen efter flera angrepp av en spottkobra.

När vi lämnar Bruce och hans hundar ser vi lejonspår i cementen utanför huset. Ett minne från den tidigare ägarens tid och en påminnelse om lejonens strändiga närvaro.

– Ett paradiset för lejonhundar, skryttar Bruce när han tar farväl av oss.

MATS NILÉN
031-62 40 00 sondag@gp.se

Rhodesian ridgeback

■ Hundrasen har sitt ursprung i södra Afrika, där den främst användes till jakt och som vakhund. Rasen används fortfarande till jakt i många delar av världen men den är främst erkänd som vakt- och familjehund.

■ I Sverige används den nästan enbart som sällskapshund. 400–500 nya valpar registreras varje år. Enligt rasbeskrivningen ska den ha ett värdigt, intelligent uppträdande, reserverad mot främlingar utan att visa aggressivitet eller skygghet. Utseendemässigt ska det vara en "välbalanserad, kraftfull, muskulös, rörlig och aktiv hund".

■ Att rasen kallades Rhodesian ridgeback berodde på att lejonhunden, som den då kallades, på 1880-talet användes och föddes upp av en vit farmare i Rhodesia (nuvarande Zimbabwe). Hundarna användes för att jaga lejon och annat storvilt. Ursprunget till sina hundar hade han dock hämtat i Sydafrika.

■ Rasens allra första ursprung är delvis höjt i dunkel. Sannolikt började rasen utvecklas så tidigt som under mitten av 1600-talet då de första europeiska bosättarna kom till södra Afrika, som då beboddes av hottentotter (kholhoi). Urinrevanerna hade små raggiga, sjakalliknande jakthundar med hår som växte framåt i en sträng längs ryggraden. Nybyggarnas hundar var av alla möjliga raser. Hundarna blandade sig med varandra. När nybyggarna började jaga lejon fick hundarna följa med för att vakta och hjälpa till vid lejonjakten. Hundarnas uppgift var att jaga i kapp lejonerna och driva dem inom skotthåll för jägarna. De med bäst jaktgenskaper togs sedan tillvara i den medvetna aveln. Trots upplandningen försvann aldrig ridgen hos hundarna. Den ansågs som ett säkert tecken på att hunden hade rätt egenskaper.

FÖLJESLAGARE. Nala och Matjulu trivs med sin husse Bruce Leslie på Sydafrikas savann.